

KIZ KARDEŞİM*

Sayın MURATBEKOV**

Aktaran: Arş. Gör. Esra YAVUZ***

Bu kış tatilinde köye geldiğimde, kız kardeşimin bu kadar hızlı büyüyüp, değişmiş olması beni çok şaşırttı. Dün yolda gelirken, onu gözümde tamamıyla başka türlü canlandırmıştım. Orta boylu, tombulca esmer yüzlü, her zamanki şımarık hâliyle benimle münakaşa etmeye hazır olan cesur kız. Biraz küçük olan şirin burnu, sürekli güldüğünde olduğu gibi konuştuğunda da kıpırdardı. Tam ikiye bölerek ördüğü gür kara saç, alnı önündeki lülesine katılmadan kıvrılarak toplanmış. O bazen dalgalanarak gözüne düşüyor. Bu bir gözüne düşen “haylaz” saç bazen beni sinirlendiriyordu. Durduk yere kız kardeşime sataşmak istediğimde de birden bire küplere binip, bağırarak azarlamaya başlıyordum. Doğruyu söyleyecek olursam, evdeki vaktimin çoğu kız kardeşime sataşıp, büyüklük taslayarak “akıl” vermeyle geçiyordu. Onun bedeninde her zaman genç kıza yakışmayan kusurlar bulup, azarlayarak ona küfrediyordum. Böyle azarladığım zaman, o gözünü kırparak her şeyi kabul edip sessiz sedasız otururdu ve benim yüzümde birazcık merhamet ortaya çıktığı zaman yanıma gelip gülümserdi. Vakit geçmeden, beni muzip hâliyle kandırıp yavaşça kapıdan sıvışırdı. Eğer benden önce kapıya ulaşırsa, verdiğim öğütlerin tamamı boşa giderdi. Az önce yalvaran gözlerle bakan kardeşim, ağdan kurtulan tarla kuşu gibi yerinde duramazdı. Bana doğru dilini çıkarıp:

“Övüngen! Büyük olduğuna övünüyorsun sadece, brr...” diye dalga geçip, dışarıya kaçiverirdi. O zaman ben sinirle iyice galeyana gelip, öfkelenirdim. Ardından kovalayıp:

“Gelirsin, başımın belası, eve!” diye yumruğumu gösterirdim.

Bazı zamanlarda onun günlük derslerini kontrol edip, ona sorular sorarak kendimce “imtihan” da yapardım. Sorularım her zaman dersle o kadar alakalı olmaz, rastgele olurdu. Eğer kız kardeşim cevabı tastamam veremezse, kavga başlardı. Ancak ne çare, azarla söylediğim öğüdü gülerken dinleyip, doğru olsa da dalga geçerdi. Özellikle o dilini çıkarma alışkanlığını nereden kazandığını bilmiyorum, defalarca söylememe rağmen terk etmedi. İşte, bu huylarıyla kendini özleten cesur kardeşim acayip değişip, yabancılaşmış gibiydi. Koşup kucaklar diye düşünürken ağırbaşlılıkla gelip serinkanlı bir şekilde selamlaşması da beklediğim gibi olmadı.

* Bu hikâye Sayın Muratbekov’in “Eskek Jel – Āngimeler” kitabının 13-22. sayfaları arasında yer almaktadır, Sayın Muratbekov, “Eskek Jel – Āngimeler” 2004Almatı, Raritet Basması.

** Çağdaş Kazak yazarı.

*** Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, esra.yavuz@atauni.edu.tr.

O zaman, ben selamlaşmanın ardından:

“Okul nasıl gidiyor? Hadi imtihan yapayım” diyerek her zamanki büyüklük taslama alışkanlığımı gösterdim.

O azıcık utandı ve:

“Hazırım, abi” dedi.

Kardeşimin şimdiki tavrı da, konuşması da, hatta tebessüm ederek gülmesi de başka türlü. Boyu selvi gibi uzamış, esmer edalı yüzü çok fazla zayıflamış, olgunlaşmış bir hâli var, yerinde duramayan keskin gözleri de sakın, düşünceli bakıyordu. Küçük burnunun ucu sivrilip, düzleşmişti. Yeni dikilmiş kırmızı kalın kumaşlı paltosu da tenine yakışmıştı. Kısaca söylenecek olursa kız kardeşim oldukça güzel bir kız olmuştu. “Kız dediğin çabuk serpilir”, şeklinde annemin sürekli söylediği söz aklıma geldi. Ancak ben onun bu görkemli güzelliğinden, bana sataşmaktan çekinmeyen şımarık hâlini özlemiştim. Düşününce, gerçekten de denildiği gibi oldu, kardeşim serpilme çağına gelmişti. Hatta bir ay sonra tam on yedisi dolacaktı. Ortaokulu da bu sene bitirecek.

Eve yerleştikten sonra birkaç kez onunla eskisi gibi konuşmaya hazırlandım, ama konuşamadık. Önceleri şehir hakkında sık sık soru sorup, hayranlıkla, ilgiyle beni dinleyen kardeşim, şimdi benim haberlerime ilgi duymuyordu. Gayet ağırbaşlı. Bütün konuşmalardan sonra sohbeti bağlayıp her şeyi soruvermek doğru geldi. Hangi enstitüye girmeye hazırlandığımı sorduğumda:

“Bilmiyorum... Henüz düşünüyorum” dedi o zoraki bir gülümsemeye.

Daha sonra düşüncesini tereddütle söyledi:

“Muhtemelen, köyde kalırım...”

Akşam yemeğinden sonra kardeşim derse hazırlanmak için başodaya gitti ve annemle ben mutfakta çay içerken yalnız kaldık. Annem öncelikle benim enstitüdeki durumumu, okulu ne zaman bitirip, çalışmak için nereye gideceğimi birbiri ardına dizerek sormaya başladı. Aynı konuları annem daha önce birkaç kez sorup öğrenmiş olsa da, bu sefer sırf muhabbet olsun diye yaptığı belli idi.

Bundan önce birkaç kez söylediğim gibi, okulumun bitmesine henüz iki buçuk yıl olduğunu, mümkünse, bitirince tarım uzmanı olarak kendi köyümüze geleceğimi tekrar söyleyiverdim. Köyde olan yenilik ve değişikliklerden de bahsettik. Annemden duydum: Kolhoz tarafından ortaokulu bitiren köyümüzün genç delikanlılarının çoğu makineleştirme okullarına, bazıları da tarım alanındaki kurslarda okumaya gönderiliyordu.

“Hani, Devke'nin çocuğu Nurlan'ı tanıyor muydun?”

“Pek iyi tanımıyorum” dedim.

Ben dışarı okumaya gideli uzun yıllar olduğundan, benden sonraki çocukları iyi tanımıyorum. Böyle tatillerde geldiğimde onlar işte olurlardı. Gizleyecek değilim, ben de kendimden sonraki gençlerle tanışıp, birlikte çalışmayı düşünmemiştim. Ancak bazı büyüklerin bu annemin bahsettiği Nurlan'ı övdüğü aklımda. İşittiğime göre, o geçen yıl ortaokulu bitirdikten sonra köyümüzdeki elektrik istasyonunda işe girmiş. Üç ay kadar elektrikçi yardımcısı, daha sonra da elektrikçi olarak çalışmıştı.

“Nurlan şimdi nerede çalışıyor?” diye sordum.

“İstasyonda teknisyen mi, ne deniyordu, onun yardımcısı. Çok iyi çalışıyor, kazancı da bol, bir ev sahibi olan çocuğu, kolhoz şimdi üç yıllık okula gönderecek” dedi annem hoşlanmamış bir şekilde.

“Böyle okuyuvermenin neresi iyi diyorsun.”

Ben annemin konuşmasının asıl sebebini anladım. Onun düşüncesine göre, benim köye seyrek gelişim, geçen yaz stajımı başka yerlerde geçirişimden, evden uzakta gezip akraba tanımaz oluşumdan dolayıldı.

Komşu yaşlı kadınlarla dertleşirken:

“Ay komşu! ‘Ananın gönlü yavruda, yavrunun gönlü dışarıda’ diye eskiler boşuna söylememiş” diye, epey iç çektiği aklımda.

Bana, Nurlan hakkında konuştuğunda kaynağında bu düşünceler yatıyor diye hissettim. Birinin yavrusuyla ne işi var desenize.

“Okuması doğru bırak, anne” diye ben Nurlan'la gerçekten hemfikir olduğumu bildirdim.

Cevabımdan annemin hoşlanmadığını anladım, bir fincan çay içince, yere bakıp sessizce oturdu. Eskiyen patiska havluyla hafifçe terleyen alnını sildi ve üstteki çerçevesi tamamen örtülerek kapatılmamış pencereden dışarıdaki karanlık geceye baktı.

“Eliyma'ya sert söz söyleyip üzme” dedi bir hayli zaman geçtikten sonra, bir süreden beri söyleyemediği sözlerini özetleyerek.

Aniden söylenen bu söze ben ne diyeceğimi bilmeden afallayıp kaldım. Eskiden kardeşimi azarladığımda asla aramıza girmemişti. Bazen Eliyma ağlayarak anneme gelip onu bana karşı kıskırttığına:

“Hiçbir şey yapmadı. Kendi ağabeyin, senin kötü olmanı ister mi” diye avuturdu.

Ama annemin bugünkü sözlerinden Eliyma'yı öncesine göre koruduğunu iyice anladım. Benim azarlamama şimdi izin vermediği aşikârdı. Az da olsa üzülmüş gibiydim. Detaylı hiçbir şey sormuş da değilim. Sorasım da gelmedi. Ertesi gün öğle vakti, kardeşim kaşlarını çatıp okuldan çok neşesiz bir şekilde geri

döndü. Onuncu sınıfın dersi zor gelmiştir diye, endişe etmedim. Ders kitaplarını koyduğu yere gidip onun karnesini bulup aldım. Benim bu hareketimden dolayı gözünü ayırmadan oturan Eliyma'nın rengi attı.

“Abi, sahibinden izin istemiyor musun?” dedi ciddiyetle, usul usul.

Mahcup oldum. Farkettirmemeye çabalayıp:

“Ben senin yabancı değilim. İzin istemek zorunda değilim” dedim, Eliyma'yı hiç önemsemeden karneyi karıştırıp bakmaya başladım.

Kısa sürede sertliği yüzüme vuran öfkem geri dönünce, çaresiz izin vermeye mecbur oldu. Karnenin ilk sayfalarından başlayarak hep “beşlik” notlar sıralanmıştı. Sadece bugün fizikten “üç” almıştı. Kardeşimin keyifsizliğinin bundan dolayı olduğunu düşündüm.

“Sen altın madalyaya aday olmuştun ya!” dedim teselli etmek için.

“Hiçbir şey olmaz, bir “üç” dediğin de ne ki..”.

Eliyma'da ses yok. Rengi kaçıp, yerinden kıpırdamadan oturdu. Az önce gözünden farkedilen hâlsizlik ile yorgunluk endişeye dönüştü.

“Eliyma, sana ne oldu? Yoksa biri mi üzdü?”

Kardeşimin sevimli yuvarlak çenesi titriyordu. Parlayan yaş yüzünden yol çizerek kayıp, damlaya damlaya düştü. Hiçbir şey anlayamadan, ben karnesini yerine koyuverdiğimde, (karnesinin) arasından dörde bölünmüş fotoğraf kayarak ayağımın dibine düştü.

Eğilip aldığımda:

“Abi, bana ver... Canım abim...” diye ağlayıp, elime yapıştı.

Dörde bölünmüş bir delikanlı fotoğrafını tam göremeden, kardeşime geri verdim. Ne diyeceğimi ben de bilemedim. İki gün geçince kardeşim benim için büyük bir muamma oldu. Beni dertlendiren durumu, sormaya hiç fırsat olmadı. Ben yanına yaklaştığımda utandığından olmalı, her şeyi bahane ederek Eliyma ortadan kayboluyordu. Onun bu hâli, bana gerçeği söylemeyecek bir niyeti olduğunu belli etti. Ne olursa olsun sabrederek güçlenmiş gibiydi. Çaresizce uygun bir zamanı bekleyip, sabretmeye mecbur kaldım.

Baş odada tek başıma kitap okuyordum. Güneş ufuktan yükselmişti. Aynı anda pencere önünden genç delikanlı ile kısa boylu sarışın bir kız geçti ve çok geçmeden dış kapı çalındı. Eliyma yan odada mırıldanarak şarkı söylediğinden kapı sesini duymayınca, çıkıp kapıyı açtım. Beni beklememiş olmalı ki, kız da, delikanlı da rahatsız oldu. İkisi aynı anda selam verdi ve Eliyma'yı sordu. Evde olduğunu söyleyip, içeri çağırmadım, gürültümüze kardeşim de çıktı. Öncelikle bana bakıp yüzü kızardı, hemen arkasından kapı önünde mahcup olan genç

delikanlıya döndü. Sporcuların kısa montunu giymiş uzunca, esmer genç delikanlı, suçlu bir insan gibi yere bakarak sessizce duruyordu.

“Nurlan sana kitap sormaya geldi” diye delikanlı için cevabı kısa boylu sarışın kız verdi.

Küçük gözleri Eliyma’ya umutsuzca yalvarır gibi bakıp utanarak, ürkekçe gözlerini kırıştırıyordu. Yüzünde imalı bir sır var gibiydi.

“Ya ben seninle birlikte ders çalışmaya geldim.”

Durduk yere zangır zangır titreyen kardeşim, aşırı sinirlendiğinden güçlükle konuştu.

“Nasıl bir kitap lazım?” dedi fısıldarmış gibi sessizce konuşarak.

Biraz sonra ise ağlıyormuş gibi göründü. Nurlan ne diyeceğini bilmeden eli ayağı birbirine dolaşıp, kötü bir duruma düştü. Kardeşimin o anda bana özellikle yabancı, kaba bir tavır göstermesi hoşuma gitmedi.

“Derdin ne Eliyma, önce arkadaşlarını eve davet edip, ondan sonra hâl hatır sormayacak mısın? Haydi, Nurlan eve gir.” diye orada zorladım.

Nurlan odaya girdikten sonra isteksizce hareket edip, hemen oturmadı.

“Çok acelem var. Şimdi gidecektim” deyiverdi.

Bu sözünü bana mı, yoksa Eliyma’ya mı söylediğini anlayamadım. Sonra da, kendi aralarında çekinmeden rahatça konuşsunlar düşüncesiyle baş odaya geçtim. Nedense, içim rahat bir şekilde oturamadım. Kapı ile tör arasında ileri geri yürüyüp durdum. Batı tarafındaki tek pencereden ara sıra dışarı bakıyorum. Bu pencereden köyün batı tarafının bir kısmı ve istasyona doğru giden taş yol açık bir şekilde görünüyordu.

Bundan iki yıl önce taş yolun iki tarafında okul öğrencilerinin oturduğu genç kavaklar bugüne kadar korunup, beni çok sıcak bir şekilde karşıladılar. Taş yola bakarken, okula ilk başladığım günler aklıma geldi. O tepenin doğu tarafındaki yol kıvrımında arabaya binişim açıkça aklımda. Diğerleriyle birlikte beni okul arkadaşım Sevre de uğurlamıştı. Sonra Sevre’nin “Güle güle! güle güle!” diye araba peşinden gözünü ayırmadan bakıp uzaklaşması hâlâ gözümün önünde... Onunla ikimiz aylar boyunca mektuplaştık. Sevre köy hakkında, kendisindeki yenilikler hakkında çokça yazıyordu. Ben ise “senin gördüğün yok, şehrin yeniliklerini nasıl yazayım” diye bahane edip cevabı umursamazca kısa kesmiştim. Yedi aydan beri benim en son mektubuma cevap gelmedi. Ben de tekrar mektup yazamadım. Böylece aramızdaki iletişim kesilmişti. Sonra köye geldiğimde işittim: Sevre komşu kolhozda yaşayan biriyle evlenmiş. Yüreğimde büyük bir acı oluştu. Ben onu sevdiğimi sonradan hissettim. Ne çare?... “Eldeki altının değeri yok” demişler ya. Yalnızca gençlik çağındaki dostluğu aklıma getirmekle rahatlıyorum.

O zaman Sevre'nin beni uğurlayıp, veda ettiği taş yol, pencerenin önünde anıt gibi duruyordu. Şimdi bu yolun üstünde huzursuzlanmış çift atlı kızak birini bekliyor. Üstünde paketlenen yüküne bakınca, uzun yola gidecek yolcununki gibiydi.

Yukarıda kışa has kapalı gökyüzü buğulanmış cam gibi puslanıyordu. Biraz sonra pencerenin önünden, ilk önce telaşla kısa boylu sarışın kız, ardından aceleyle giyinmiş kardeşim ile Nurlan geçti. Saatine bakan Nurlan bir şeyler söyleyip, acele ettiriyordu. Eliyima az önceki gibi değildi, onun söylediklerini sessizce dinliyordu. Bunlar bu yürüyüşle hiçbir yere sapmadan, deminki yol üstünde duran, tek kızağa ulaştı. Orada ikisi biraz durdu. Eliyima başını önüne eğmiş bir şekilde Nurlan'ın göğsünü dürtüyordu. Nurlan ise birazcık eğilivererek, (onun) başını hızla kaldırdı. Özel olarak (onu) bekleyen adam, yavaşça hareket etmeye başladı. Nurlan bir ilerleyen kızağa, bir Eliyima'ya bakarak endişeleniyordu. Birdenbire beni ayrı bir kıskançlık duygusu kapladı, ansızın Eliyima'ya eğildi ve kızağın ardından koştu. Çift atlı kızağı ileri kaydırarak sürdü. Annemin bu günkü söylediği gerçek oldu.

“Allah Allah, benim yanıma niye girmedi, yoksa utandı mı?” diye düşündüm. Kardeşim burada kıpırdamadan, kızak ardından el sallayarak kalıverdi. Herhâlde, gözü de yaşarmıştır. Bana “Güle güle!.. güle güle!...” diyen fısıltılı sesi duyuluyormuş gibi geldi. Evde durup yüzünü görmesem de, kardeşime çok acıdım. Bakıvermeye tahammülüm yok. İç çekerek gidip divana yattım. Karmakarışık düşünceler huzur vermiyordu. Hepsi de kardeşim hakkında. Odaya giren annem, ne olduğunu bilmiyorum, beni uyuyor mu zannetti, yoksa sessizliği bozmayı mı istemedi, her nasılsa kapının önünde biraz konuşmadan durdu. Yüzünde daha önce benim farketmediğim kırışıklar oluşmuş. Yavaşça gelip, masanın üzerindeki kitabı karıştırdı.

“Nurlan okumaya gitti” dedi o anda.

“Okuması doğru, bırak...”

Bu sefer de annem benim cevabımı beğenmedi. Uzun zaman sessizce oturdu. Bu seferde pencere önünden koşarak kardeşim geçti ve iki omzundan nefes nefese soluyarak içeri girdi. Hiç bizim beklediğimiz gibi değildi. Narin yüzünde sevinç hâkimdi. Geldiği sırada annemi kucaklayıp, döndürerek dans etti... Annem hazırlanıp, bir şey söyleyecek oldu, ancak Eliyima izin vermedi.

“Anne, anneciğim, gerek yok, hiçbir şey söylemeyin. Siz ne deseniz fark etmez, ben ona inanıyorum, inanıyorum...” dedi annemin kulağına yalvarırcasına fısıldayarak.

Kardeşimin bundan önceki şımarık hâline ağırbaşlılık gelmiş, güzelliğine başka türlü yakışmıştı. Yalnız gözünde, yine kimsenin bilmediği derin bir sır var gibiydi.

“İlk aşkın hayırlı olsun kardeşim” dedim kendi kendime ben.